

גיבורים ואתרים

**בואו לגלות עולם מופלא של דמויות,
מקומות וסיפורים מרתקים**

חוברת הפעלה חוייתית לילדים

שבוע המורשת בישראל
19-24 בדצמבר
חמכה תשע"ה, חורף 2014

ילדים שלום!

חתי בפעם האחרונה חשבתם על העבר? לא על העבר הקרוב שלכם וגם לא על מה שהתרחש אתמול או לפני שנה או שנתיים - אלא על העבר הרחוק באמת...

זהו עבר שבו גיבורים של חמש שינו את מציאות חייהם ובכך השפיעו במידה רבה על המורשת היהודית והישראלית שלנו כפי שאנו מכירים אותה כיום.

הדמויות הללו כוללות לוחמים, מורדים, חכמים ובעיקר - אנשים שניחנו באומץ לב. הם פעלו ברחבי ארץ-ישראל, שמאד ומעולם התרחשו בה אירועים היסטוריים רבי חשיבות: עמים קמו ונפלו בה, שלוש הדתות החשובות נולדו בה וכאן גם נולדה מדינת ישראל שבה אנו חיים.

בחג החנוכה הזה חברו יחדיו מספר גופים כדי לציין את "שבוע המורשת בישראל": משרד ראש הממשלה, המשרד להגנת הסביבה, רשות הטבע והגנים, רשות העתיקות והמועצה לשימור אתרי מורשת בישראל. גופים אלה משקיעים מאמצים רבים במטרה לפתח ולשמור על אתרי המורשת שלנו - מקומות מיוחדים שבהם התרחשו מאורעות היסטוריים חשובים. מדוע זה חשוב? בעיקר כדי שנוכל כולנו להעמיק את הקשר שלנו עם העבר שלנו ועם המקום שבו אנו חיים כיום. אך שמירה על האתרים הללו היא התפקיד של כולנו. גם שלכם - כי שמירה על אתרי המורשת היא שמירה על ההיסטוריה של כולנו.

מסע בין גיבורים

אתם מוזמנים להדפיס את חוברת הפעילות הזו, ולגלות באמצעותה סודות מרתקים מימי העבר. ואם כל זה עשה לכם חשק להמשיך ולגלות בעצמכם מקומות, אתרים, דמויות וסיפורים - מומלץ מאוד לקחת את ההורים ולהשתתף בשפע הפעילויות המיוחדות שייערכו ברחבי הארץ, במיוחד לרגל שבוע המורשת. פרטים נוספים ממתינים לכם בסוף החוברת.

והכי חשוב: תיהנו!

מתתיהו החשמונאי מציג: חג החנוכה ושבוע של מודעות!

ילדים שלום,

שמי מתתיהו הכהן, אך כולם מכירים אותי בשם "מתתיהו החשמונאי".
הייתי מנהיג, לוחם ואבי שושלת החשמונאים. השושלת שהקמתי שלטה
בארץ ישראל והנהיגה את המרד בשלטון היווני. את המרד הזה אתם
מכירים בשם "מרד החשמונאים".

אתם מוזמנים לצאת איתי למסע מרתק ומופלא בין גיבורים ומקומות.
בדרך תוכלו לפתור חידות מהנות, לחוות חוויות מרגשות ולהכיר את
חבריי, שהם חלק בלתי נפרד מהמורשת של כלנו.
בדפים הבאים אף תוזמנו להדליק עמם את "חנוכיית המורשת"...

אז אפשר לחגוג פעמיים: כעת כולנו מציינים את "שבוע המורשת",
וזו הזדמנות מצוינת להכיר את ההיסטוריה ואת הארכיאולוגיה של ארץ
ישראל. כמו כן, חג החנוכה הוא זמן נהדר לטיולים ברחבי הארץ!

◀ חג חנוכה מסתתר בתפזורת

הדפיסו את החוברת וקחו
אותה לטיולים ולמקומות
שעליהם אספר לכם.
מובטחת לכם חוויה
יצירתית במיוחד!

כיום אנו חוגגים את חג החנוכה בזכות מרד החשמונאים בשלטון
היווני ושחרור בית המקדש. לחג המיוחד הזה יש מאפיינים רבים.
בתפזורת הבאה מסתתרים שמונה מהם. מצאו והקיפו אותם בעיגול.

ח	ש	ח	ו	ג	א	י	ז	ד	ח	צ	נ
נ	ס	פ	ל	פ	י	ד	י	ח	ק	ס	ס
ס	נ	ח	נ	ו	כ	י	ה	נ	פ	ו	ג
נ	ו	ס	ב	י	ב	ו	נ	ז	ר	פ	ד
ר	א	ג	ב	ה	ד	ח	י	צ	ק	ג	ו
ו	ק	ח	ש	ח	ו	נ	א	י	ח	נ	ל
ת	ה	ד	ט	י	צ	ר	א	ג	ב	י	נ
ס	נ	ס	פ	כ	ה	ש	ח	נ	צ	ה	ו

- סביבון
- חשמונאים
- נרות
- סופגניה
- לפידים
- חנוכיה
- נס גדול
- נס פך השמן

מה מסתתר ב"שוב הקדום?"

משפחתי התגוררה בעיר מודיעין הקדומה. כיום, לא הרחק מהעיר מודיעין "החדשה", גילו ארכיאולוגים מקום מיוחד שנקרא אום אל-עומדאן, שהיה כפר יהודי מימי הבית השני. תוכלו לבקר כאן ואף לראות את שרידי בית הכנסת הקדום.

נסו למצוא באיור הבא פריטים שאינם קשורים ליישוב הקדום.
הקיפו אותם בעיגול, כי באמת שאין לי חושג מה עושים עם טלפון נייד!

ה'דעת?

מנהיג מרד החשמונאים
היה בני, יהודה המכבי.

המלך הורדוס מציג: הגנים הלאומיים הרודיון וקיסריה - נגד כל הסיכויים

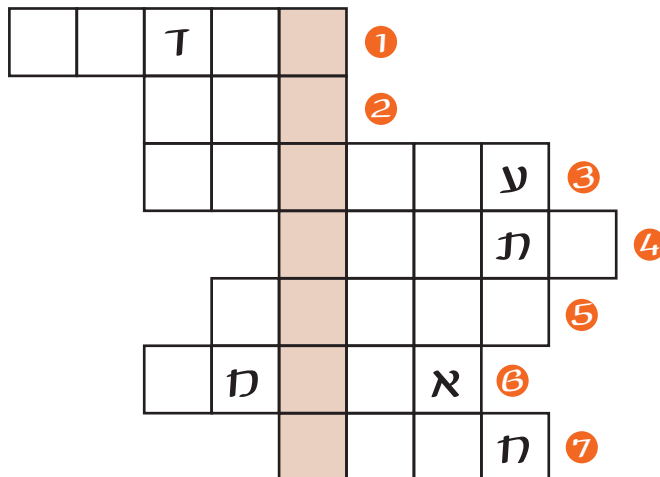

ילדים שלום,

לפני כאלפיים שנים חלכתי על ממלכת יהודה. ומה כבר לא אמרו עלי?
המון דברים שונים ומשונים! נו, ככה זה כשאתה מלך כה שנוי במחלוקת...
אז נכון, הערצתי את הרומאים שפגעו בעמי, אבל מצד שני - בניתי המון
ופיתחתי את הארץ כולה, לטובת בני עמי. אפילו בניתי מחדש בירושלים
את בית המקדש. לא סתם כינו אותי "המלך הבנאי".

גם האופי מסתתר בתשבץ

בתשבץ מסתתרות תכונות אופי שמיוחדות לי. פתרתם נכון?
בחלק הצבוע יתגלה לכם שם של מקום מאוד מיוחד.
וכדי שגם אתם לא תגידו שאני רשע, ההגדרה הראשונה ממש קלה!

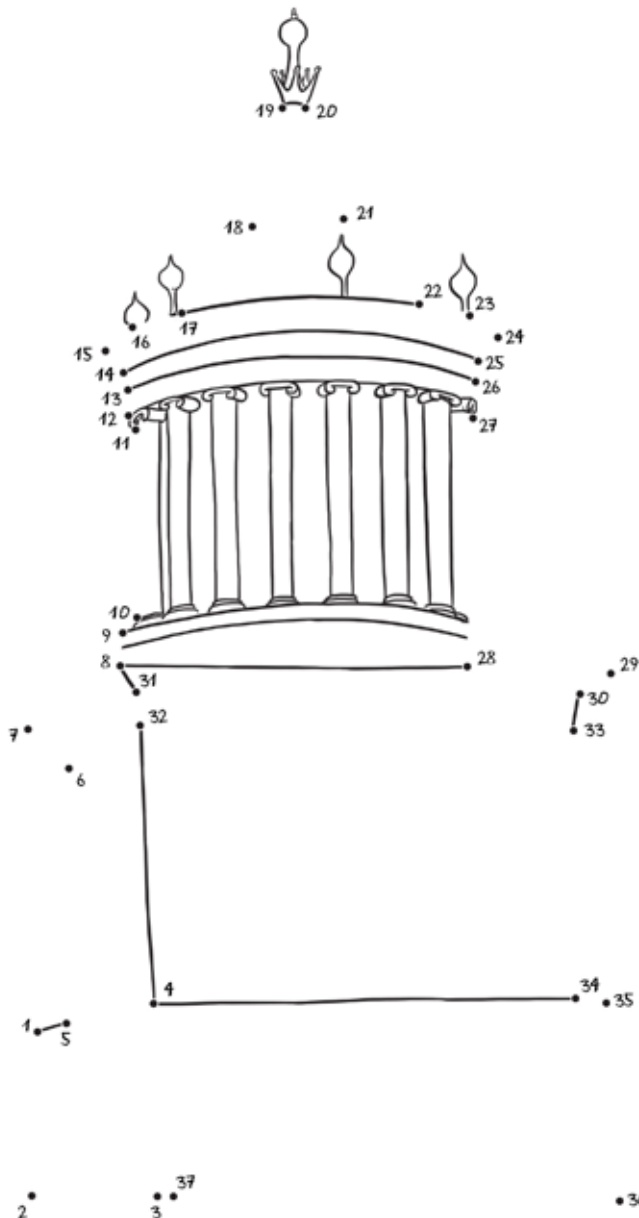
- 1 אם אני לא "הקטן" - אני כמובן...
- 2 ארבעה בנים חופיעים בהגדת פסח:
חכם, תם, שאינו יודע לשאול וגם...
- 3 מי שזומם מדיחות, כמו נחש.
- 4 עושה משהו בשקדנות ובחריצות,
בלי הפסקה. דומה למילה "תמיד".
- 5 מעורר תדהמה.
- 6 ארץ מוצאי מזכירה צבע מסוים.
מוצאי הוא: _____.
- 7 מי שרוצה כל הזמן לחדש.

בין המקומות המיוחדים שבניתי היו הרודיון וקיסריה.
הראשון הוא מבצר אדיר במדבר, והשני - עיר נמל שוקקת.
בשני המקרים קראתי תגר על איתני הטבע, כנגד כל הסיכויים:
הרי לא פשוט לבנות מבצר בלב מדבר או נמל אדיר בים.
האם הצלחתי? קחו את ההורים, בואו לבקר בשני המקומות
המיוחדים הללו וגלו בעצמכם...

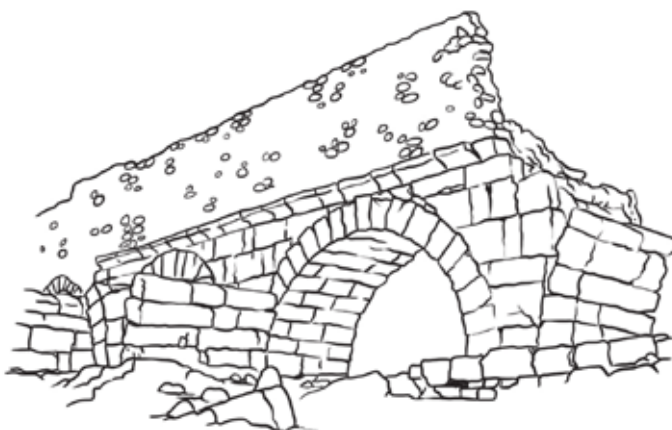
◀ תגלית עולמית בהרודיון

רק בשנת 2007 התגלה מבנה הקבר ובתוכו ככל הנראה ארון הקבורה המפואר של הורדוס - זה קרה בהרודיון. חברו את המספרים שבאיור וחשפו גם אתם כיצד נראה מבנה הקבר המפואר, שחוקרים וארכיאולוגים חיפשו במשך שנים רבות.

◀ אל העבד בקיסריה

כשאתם מטיילים בגן לאומי קיסריה, תוכלו לדמיין בקלות עד כמה הייתה עיר הנמל הזו שוקקת. יש בה כל מה שעיר צריכה: בתי מרחץ, נמל אדיר, תיאטרון ואפילו מגרש מיוחד שבו נערכו תחרויות סוסים. אל תחמיצו את התיאטרון הרומי הענקי - תוכלו אף להעלות מופע משלכם על הבמה!

אלעזר בן יאיר מציג: גן לאומי מצדה - ההר שנהפך לסמל

ילדים שלום,

כולכם בוודאי מכירים את מצדה, אך האם תהיתם מי היו האנשים שהתגוררו על פסגת ההר ונלחמו בצבא הרומאי שצר עליהם? אני יכול לספר לכם בדיוק, כי הייתי אחד מהם. למעשה, הייתי מנהיגם של המורדים בימי המרד הגדול ברומאים, וסיפורה של מצדה הוא גם הסיפור שלי. המרד הגדול היה המרד הראשון של העם היהודי ברומאים. אחרי המצור הממושך שהטילו הרומאים על מצדה, כאשר הבנתי שנפסיד בקרב, כינסתי את אנשיי, ובקול רם וברור נשאתי נאום שלא נשכח עד היום. אמרתי לחברי כי עדיף למות כמו גיבורים מאשר ליפול בשבי.

◀ מצדה: נעים להכיר

השלימו את המילים החסרות בהתאם לאיורים, וגלו את סיפורו המרתק של ההר.

ב. _____ מדבר יהודה ניצב הר אדיר המשקיף מגבוה על ים ה- _____ .

לפני כ- _____ שנה, בנה המלך הורדוס על פסגתו השטוחה של ההר מצודה מלכותית ומבוצרת היטב. מה לא היה פה? ארמונות, בתי מרחץ, מערכת משוכללת

להובלת _____ , מבני ציבור שבהם ציורי קיר עוצרי נשימה... רק רכבל היה חסר להם פה!

אני וחברי המורדים הגענו להר עשרות שנים לאחר הורדוס, ולאחר מותנו, בשנת 73 לספירה, נשכח ה- _____ . רק במאה ה-19 גילו מחדש חוקרים ונוסעים

את מצדה, שהפכה במהרה לסמלה של התנועה הציונית. מצדה אף הוכרזה כ"אתר מורשת עולמית" - מקום בעל חשיבות עבור האנושות כולה.

חשבו על סיפורי כשאתם מגיעים לכאן. אל תתעצלו - טפסו ב- _____ אל

ראש ההר בשביל ה- _____ , וכך תרגישו גם אתם כי ההר הוא חלק מכם!

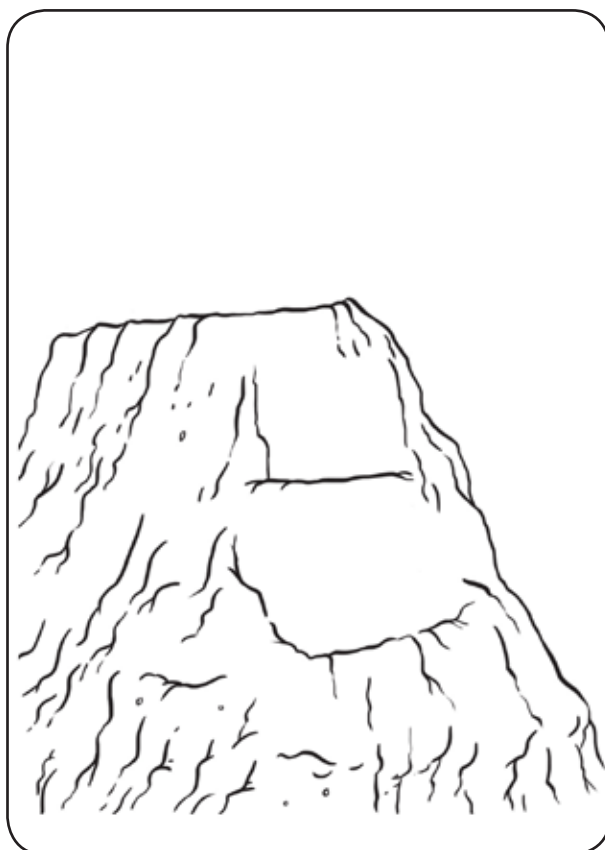
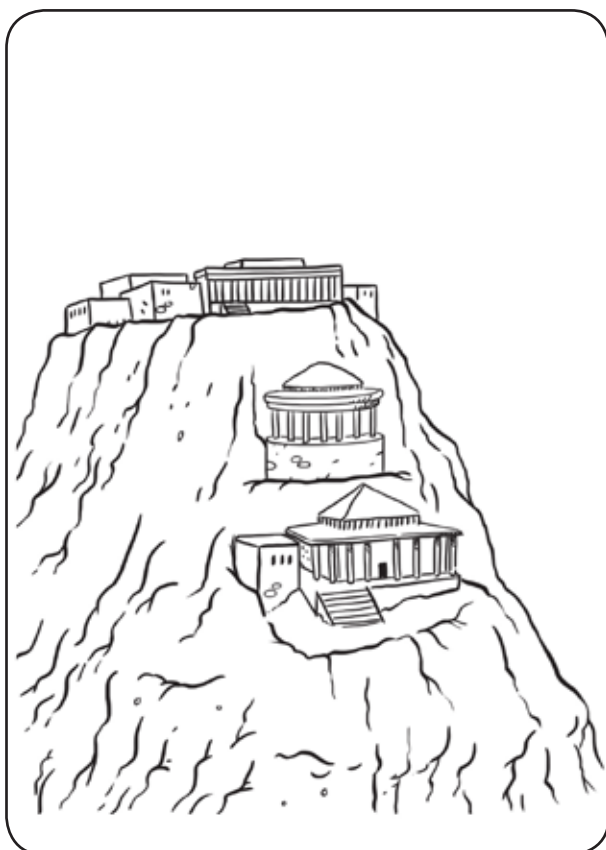

ארכיאולוגים שחפרו במצדה גילו, בין השאר, גלעיני תמר. אחד מהם הוטמן באדמה, ולהפתעת כולם נבט ונהפך לעץ מרשים. לעץ הזה יש אפילו שם: מתושלח". יש לכם רעיון מדוע הוא קרוי כך?

◀ האדמון הפרטי שלכם

לפני שהגעתי למצדה, בנה עליה המלך הורדוס מבנים רבים. בעיניי, היפה בהם היה האדמון הצפוני, הבנוי ממש מעל התהום. לפניכם שני איורים: בימני נראה שחזור של האדמון המקורי, ובשמאלי - המצב כיום. אז איך אתם הייתי בונים את האדמון שלכם? שרטטו על גבי האיור השמאלי את בית החלומות המדברי שלכם...

הידעת?

חיילי צה"ל עולים למצדה כדי להישבע בה במילים "שנית מצדה לא תיפול".
ואתם? אל תחכו עד שתהיו חיילים -
בואו ממש בקרוב לבקר
בהר המדהים הזה!

רבי יהודה הנשיא מציג: מסע אל המערות בגן לאומי בית שער

ילדים שלום,

שמי רבי יהודה הנשיא, אבל אתם מוזמנים לקרוא לי פשוט "רבי".
מה עשיתי לפני כ-1,800 שנים, שבדכותו זוכרים אותי עד היום?
תקופת ילדותי הייתה תקופה קשה לעם היהודי - מיד לאחר מרד בר כוכבא וגדירות
השמד שהטיל על כולנו הקיסר הרומי אדריאנוס. משימת חיי הייתה ללקט את דברי
התורה שבעל-פה, לכתוב אותם בספר ולדאוג שמורשת עמי לא תישכח לעולם.
ממש כמו במרוץ שליחים, העברתי את "מקל הידע" לדורות הבאים...

◀ בחנו את ההורים!

אי-אפשר להפריד את סיפורי מסיפורו של גן לאומי בית שער שבעמק יזרעאל.
כאן, בין גבעות ירוקות ונופים קסומים, התחלתי את משימת חיי.
לפניכם כמה שאלות הקשורות לסיפור של בית שער.
הפתיעו את ההורים שלכם ובדקו מה הם יודעים.

רבי יהודה הנשיא קרוי כך משום ש;

☐ הוא היה הנשיא השני של מדינת ישראל.

☐ הוא שימש נשיא הסנהדרין.

בגן לאומי בית שער תמצאו שרידי בית בד. במה מדובר?

☐ במקום להפקת שמן זית.

☐ במקום לתפירות בגדים.

מערכות הקבורה כאן נחצבו בסלעי הקירטון (סלעים דומים לסלעי גיר) כי;

☐ צבעם הלבן מסמן טוהרה.

☐ סלעי הקירטון רכים יחסית.

בגבעה שמעל בית שער ניצב פסלו של השומר הידוע אלכסנדר זייד, רכוב על;

☐ סוס.

☐ נשר.

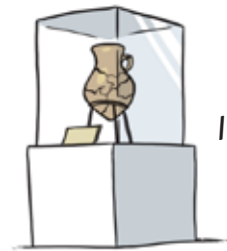
ההורים לא יודעים את התשובות הנכונות? אולי כדאי שיחזרו לבית הספר!
ועד אז, קחו אותם לטיול משפחתי בבית שער, שבה המון מערות מסתוריות
שניתן לטייל ביניהן.

חופרים לכם?

בבית שערים התגלתה מערכת מערות הנקראת "מערות המנורה":
יש בהן עשרות תבליטים של מנורת שבעת הקנים, מנורה שנהפכה לסמל המדינה.
אילו עוד אוצרות ומערות מחתיות להתגלות כאן? חפירה ארכיאולוגית
היא עניין מורכב מאוד, והסוד הוא לדעת היכן לחפור, כמה לחפור ובעיקר -
להבין את מקורם של הממצאים שמתגלים.
נסו לסדר את פעולותיו של הארכיאולוג החופר מ-1 עד 7.

בחינת
הממצאים
ובדיקתם

הצגת ממצאים
במזיאון

מיון הממצאים שהתגלו בסוף
כל יום חפירה

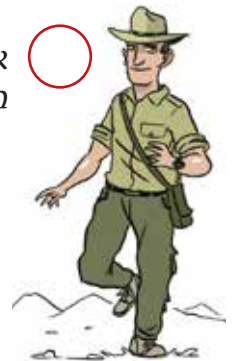
סימון ריבועים קטנים
בשטח ומספורם

כל אחד מהחופרים מקבל דלי
עם תווית לאיסוף הממצאים

הצטיידות בכלי עבודה

אז איפה חופרים?
בחירת השטח הנחפר

מה אתם אומרים? מוכנים לצאת ולחפור? רק אל תשכחו; עבור כל חפירה
ארכיאולוגית נדרש רישיון מיוחד!

הידעת?

המערות התת-קרקעיות נחצבו
בסלע קירטון רך מאוד, שנחרק
אפילו בציפורן!

ריש לקיש מציג: טיול אל בטן האדמה בגן לאומי בית גוברין

ילדים שלום,

שמי רבי שמעון בן לקיש, אך אני ידוע בשם ריש לקיש. למה? אוו!
עבר זמן כה רב מאז שנולדתי, עד שאף אחד כיום לא באמת יודע מהו מקור שמי.
חייתי במאה השלישית לספירה ועד שהחלטתי לחזור בתשובה,
הייתי נער די שובב. למעשה, הייתי גלדיאטור!
כשבגרתי, הקדשתי ללימודי התורה ימים ולילות, ואני גאה לומר
שהעשרתי מאוד את התלמוד ברעיונותיי.
היום אקח אתכם לטייל בגן לאומי בית גוברין, שם התגלה אמפיתיאטרון
שבו התקיימו בימי הרומאים קרבות גלדיאטורים.
האזור הזה מכונה "ארץ אלף המערות". טוב, לא ממש ספרתי,
אבל מה שבטוח - יש פה המון מערות: קטנות וגדולות, מפחידות ומהנות,
פשוטות ומפותלות, חשוכות ומוארות... כל אחד ימצא פה את המערה שלו!

« האם אתם מעודכנים? »

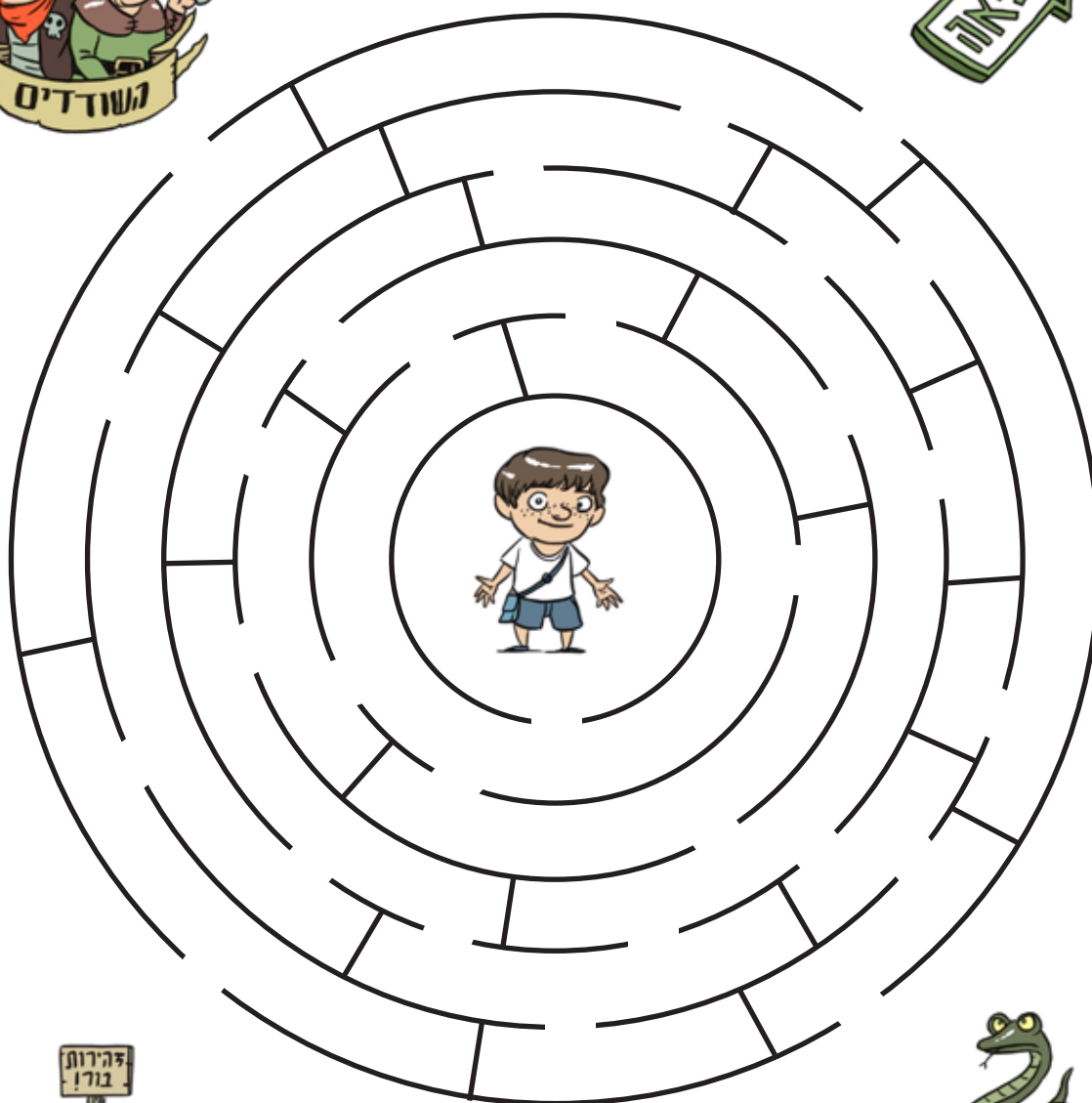
נסו להתאים בין חפצי התושבים הקדומים
הללו לחפצים המקבילים כיום:

אתם רואים? גם לנו, לפני שנים כה רבות, לא היה חסר שום דבר!

◀ מבוך במעדה!

מעוניינים להישאר עוד במערות? למה שלא תעזרו לילד הקטן
למצוא את דרכו החוצה? בדרך היזהרו מבורות פתוחים,
מחבוי סתום, מנחש מפחיד ומחבורה של שודדים!

בטיול שלכם בבית גוברין תגלו מערה
אחת חוזרה במיוחד: יש בה אינספור
כוכים קטנים. זוהי "מערת קולומבריוס",
ובה גידלו ככל הנראה יונים...

רחל המשוררת מציגה; שירי אהבה בחצר כנרת ובאתר הפרדסנות

ילדים שלום,

שמי רחל בלובשטיין סלע. אינכם מכירים? נסו לקרוא לי "רחל המשוררת".
כעת הכול יותר ברור, נכון?
אף שהייתי שקטה וביישנית, אני נחשבת לאחת המשוררות החשובות של תקופתנו.
לפני כמאה שנים התגוררתי בחוות כנרת, חווה שתפקידה היה
ללמד את החלוצים שהגיעו ארצה כיצד להיות חקלאים בארץ ישראל.
כאן גם נולדו רעיונות חשובים הקשורים לציונות.
כל כך אהבתי להביט בכנרת היפה! אפילו כתבתי עליה שירים. הנה דוגמה:

ואולי לא היו הדברים מעולם,
אולי
מעולם לא השפחתי עם שחר לנן,
לעבדו בַּזַּעַת-אִפִּי?
...
הוי, כְּנָרַת נְשִׁי,
הִקְיִית, או חֲלִמְתִּי חֶלֶם?

◀ המקום שלכם, השיר שלכם...

אני בטוחה שגם לכם יש מקומות אהובים: נחל קסום שגיליתם
בטיול משפחתי, מפל גועש הזכור מטיול שנתי, ואולי מקום קטן, מיוחד
וסודי ליד הבית, מקום שהוא רק שלכם.
האם תוכלו לחבר שיר קצר המתאר את המקום?

❖ רוצים לעבוד בפרדס?

במושבה רחובות (שהיום היא כבר עיר) היה פרדס מיוחד במינו, "פרדס מינקוב", שניטע בתחילת המאה שעברה. גם אני עבדתי פה: קטפתי תפודים, מיינתי וארדתי אותם. אבל רגע! ריח הפרדסים הנהדר ממלא את אפי, ולפתע שכחתי את סדר העבודה: מה עושים קודם? קוטפים או אורדים? ממיינים או שולחים את התפודים לנמל, וממנו אל ארצות רחוקות? אנא סמנו מ-1 עד 8 את שלבי העבודה (ממש כמו מספר ימי החנוכה!)

הסעת התפודים לבית
האריזה הסמוך

אריזת התפודים

ייצוא התפודים מארץ
ישראל אל ארצות העולם

שאיבת מים להשקיה

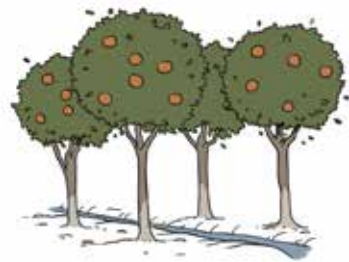
משלוח התפודים
אל הנמל

קטיף התפודים

מיון התפודים

השקיית עצי הפרדס

אם סידרתם הכול נכון, מגיע לכם להגיע למקום המיוחד הזה, להתנסות בהפעלות כיפיות ואפילו לסחוט תפודים ולשתות מיץ טבעי נהדר!

אורד צ'ארלס וינגייט מציג: הידיד מבקר בבית שטודמן, במעיין חרוד ובנוכח הידדן

ילדים שלום,

שמי אורד צ'ארלס וינגייט, קצין בריטי גאה. הייתי חלק מהשלטון הבריטי בארץ ישראל, אך מעולם לא הסתרתי את תמיכתי בזכותו של העם היהודי למדינה משלו. אפילו סייעתי להקים את "פלגות הלילה המיוחדות", כדי להגן על היישובים היהודיים. לא סתם כינו אותי "הידיד"...
אין ספק שהיה לי חלק חשוב בעצמאותה של מדינת ישראל, שקמה ב-1948!

◀ הפרסומאי של "פלגות הלילה"

עם כל הכבוד לסודיות, חשוב שלפלגות המיוחדות שהקמתי יהיה סמל מיוחד. האם תוכלו לצייר בעבורי סמל שכזה?
רוצים רעיונות? הנה "בנק חילים ואיורים" שבו תיאורים וערכים של פלגות הלילה:

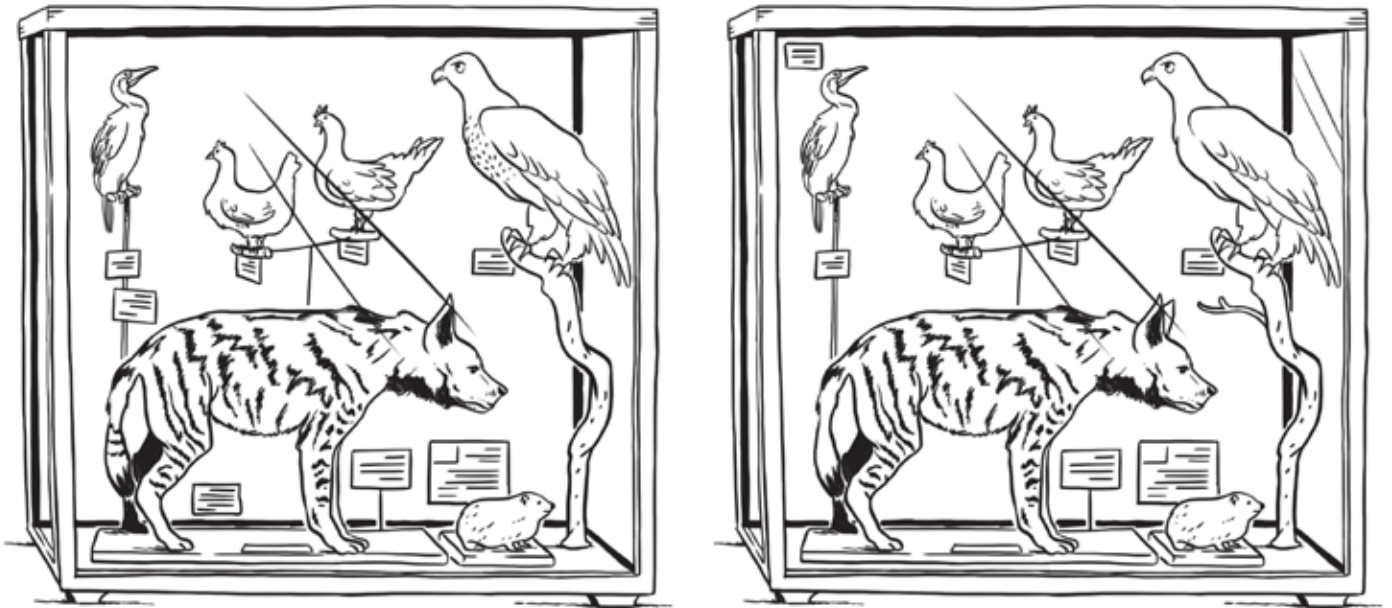
- מודיעין חכם
- לוחמת לילה
- תכסיסים ותחבולות
- הכחות טובה עם השטח
- להיות לא צפוי
- שמירה על סודיות.

זאת ההזדמנות שלכם להיות יצירתיים (אפשר גם להוסיף סיסמה מנצחת).

◀ היסטוריה, טבע (וגם פוחלצים!) בבית שטורמן

מעוניינים לטעום מאותם ימים רחוקים? בית שטורמן שבקיבוץ עין חרוד הוא המוזיאון הראשון להתיישבות שהוקם בארץ ישראל. יש בו המון מה לראות: טבע, מורשת, היסטוריה, ארכיאולוגיה וגם תערוכה מרתקת המוקדשת ל! אוהבים טבע? בקרו גם באוסף הפוחלצים של חיות העמק. הביטו בתמונות של האוסף הזה ומצאו את ההבדלים ביניהן.

אם מצאתם שישה הבדלים לפחות, כנראה יש לכם עיניים חדות במיוחד. אולי תשקלו להצטרף אל פלגות הלילה שלי?

◀ צאו לטייל איתי

אל תחמיצו ביקור בגן לאומי מעיין חרוד הסמוך, שבו פלגי מים, מדשאות נעימות, מסלולים קלילים וגם כמה הפתעות מן העבר. רוצים דוגמה? אני מעריך מאוד את השופט והמנהיג גדעון בן יואש, שסיפורו מתואר בספר שופטים. כאן הוא ערך לחייליו את "מבחן הליקוק". לפי האופן שבו הם שתו מהמעין - הוא החליט מי יוכל להצטרף לצבאו ומי לא: מי שהרימו את המים בידיהם אל פיהם - זכו. מי שהתכופפו וליקקו את המים - נשאו מאחור. מקום מיוחד נוסף שבו פעלתי עם חיילי הוא כוכב הירדן: מבצר עתיק ואדיר הצופה אל נוף נפלא. כשתגיעו אליו, יראה לכם כאילו בכל רגע יגיעו הנה אבירים על סוסיהם!

שלומי הפלמ"חניק מציג;
**מסע היסטורי אל מצודת כ"ח,
 מחנה המעפילים בעתלית ומערת הפלמ"ח**

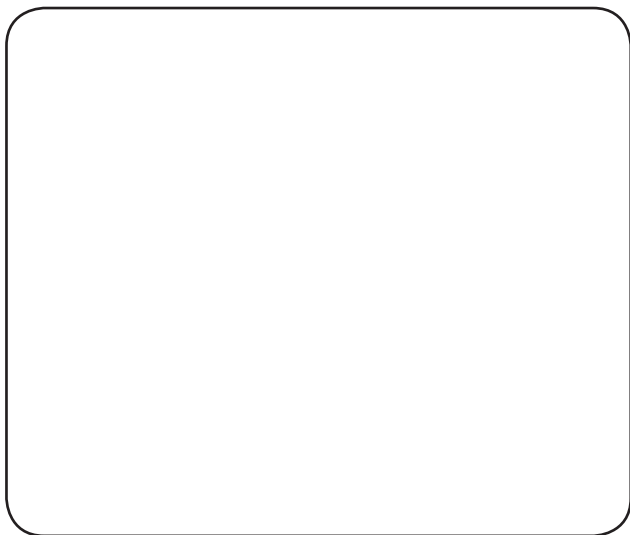

ילדים שלום,

הלילה של 20 באפריל 1948 היה בעבורי לילה גורלי. חבריי ואני מטפסים בשביל הצר והתלול אל מצודת ישע, גבוה מעל עמק החולה החשוך. המשימה שעומדת בפנינו חשובה עד מאוד: לכבוש את המצודה מידי האויב. האם נצליח? באותו לילה, לא שיערתי לעצמי שבקרוב אהפוך לסמל של גבורה, מחישות ורעות.

« פסל הרעות האישי שלי

במצודת ישע, הקרויה כיום מצודת כ"ח (ועל שם 28 הלוחמים שנפלו בקרבות לכיבושה), שוכן מוזיאון הרעות, המנציח את הלוחמים. כאן גם ניצב "פסל הרעות". הביטו בו היטב ונסו להבין איזה מסר הוא מנסה להעביר. אילו אתם הייתם נדרשים ליצור פסל רעות משלכם - כיצד הייתם עושים זאת? כעת הראו את היצירה להוריקם ושאלו אותם מה הם מבינים ממנה.

פסל הרעות שלכם

פסל הרעות במצודה כ"ח

הידעת?

הפלמ"ח (ראשי תיבות של "פלוגות מחק") היה כוח צבאי של ארגון "ההגנה" לפני קום המדינה, בשנים 1941-1948.

◀ הפריצה הגדולה: מחנה המעפילים בעתלית

בסתיו 1945 השתתפתי באחד המבצעים הצבאיים המרגשים בחיי: הפריצה למחנה המעפילים בעתלית ושחרור עצירים יהודים שהוחזקו בו על ידי הבריטים ששלטו בארץ. הצפיפות בספינות המעפילים ששטו ארצה הייתה רבה, ועל כל נוסע היה לארוז לדרך מעט ציוד. אז מה לוקחים? ומה משאירים מאחור בארצות אירופה שממן ברחתם? ההחלטה קשה! הקיפו בעיגול את הפריטים שלדעתכם חייבים לארוז לקראת המסע הארוך בים לארץ ישראל.

◀ להתאמן כמו פלמ"חניקים

בלב יער בקיבוץ משמר העמק, חבוייה מערה מיחדת שבה התאמנו, בסודיות גמורה, לוחמי הפלמ"ח. אחרי שתסיירו במערה ותצפו בכלי הנשק, תוכלו גם אתם להתאמן כמו פלמ"חניקים. במקום הוקם פארק חבלים אתגרי, עם מסלול ריצה, קיר טיפוס וכל מה שצריך כדי לשפר את הכושר הגופני!

דוד בן גוריון מציג;
**בין הצדיק בנגב לבית בתל אביב:
 אתם, אני והפרחת השממה**

ילדים שלום,

האם אני באמת צריך להציג את עצמי?
 אני הרי הייתי ראש הממשלה הראשון של מדינת ישראל!
 כבר מגיל צעיר מאוד הייתי ציוני נלהב ובמהרה עליתי לארץ ישראל. יחד עם חבריי,
 עשיתי רבות למען הקמת המדינה, וכאשר היא קמה - עמדתי בראשה
 במשך שנים רבות.

◀ **ראש ממשלה שגר בצדיק**

היה לי חשוב מאוד שבני עמי יתיישבו בכל רחבי הארץ - גם במקומות מרוחקים.
 כדי לתת דוגמה אישית (וגם משום שאני מאוד אוהב את המדבר),
 עברתי להתגורר בצדיק צנוע בקיבוץ שדה בוקר שבנגב.
 אם תגיעו לכאן, תראו כי כל הפריטים והרהיטים בו נשמרו בדיוק כפי שהיו
 כשגרתי פה, עם אשתי פולה.

הביטו בחדר השינה שלי. מה אפשר ללמוד מהחדר והפריטים שבו
 על האישיות שלי?

אני: _____ , _____ וגם _____

כעת היכנסו לחדר שלכם, בביתכם. לו הייתם חישהו אחר - מה הייתם חושבים
 על מי שגר בו?

הוא: _____ , _____ וגם _____

◀ בית בן גוריון: דילוגים בין העיר למדבר

כבר הבנתם שבמשך תקופה ארוכה התגוררתי בצריפי שבנגב, אך בתקופה אחרת גרתי בביתי הצנוע שבתל אביב, שגם בו תוכלו לבקר. לפניכם איורים של שני הבתים, בשני המקומות השונים. חברו בקו את המשפט המתאים לדעתכם לכל בית ואזור.

• קל להגיע את התיאטרון, הספרייה העירונית, בית הקולנוע והמסעדות.	• נוף קסום והמון שקט.
• הכי כיף להתחבר כאן אל הטבע.	• זהו מקום נהדר למפגש עם מנהיגי מדינות אחרות.
• קל לנהל מכאן את ענייני המדינה.	• אפשר ללכת לים ברגל.
• משמש דוגמה להפרחת השמחה.	• כל השכנים מכירים זה את זה.
	• אין הרבה כבישים סואנים.

ואתם? האם תעדיפו לגור בבית בלב העיר הגדולה או בלב המדבר הפתוח?

אנא כתבו כאן את תשובתכם: _____

כעת ספרו על בחירתכם להורים. אולי הם יסכימו לעבור דירה?

◀ הטקס הגורלי

כיום אפשר לבקר ב"בית העצמאות" - המקום שבו הכרזתי, בטקס גדול וחשוב, על הקמת המדינה. הוא שוכן באחד הבתים הראשונים שהוקמו בתל אביב. כאן הקראתי את מגילת העצמאות, המספרת על זכותו של העם היהודי על ארץ ישראל ועל אופייה של המדינה החדשה. כך למשל כתבנו: "מדינת ישראל תקיים שוויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע ומין".

מי אני? על גיבורים וסיפורים

חושבים שאתם חוכמים למשימת הגיבורים האחרונה?
חברו בקו בין הדמות לבין המעשה שמאפיין אותה.

את השירים היפים שכתבתי
לומדים אפילו בבית הספר.

הייתי ידיד אמיתי
של העם היהודי.

אני החשמונאי הראשון.

הייתי ראש הממשלה הראשון.

בניתי ברחבי הארץ ארמונות,
ערים ומבנים רבים.

חבריי ואני נלחמנו כדי
שתקום מדינת ישראל.

אני המורד שנלחם על
ההר שהפך לסמל.

למדתי תורה יום ולילה,
והעשרתי מאוד את התלמוד.

הייתי רב חשוב, ודאגתי
לשמור על התורה שבעל-פה.

סיימתם את החוברת? נהדר!

הגיע הזמן לצאת אל הטבע, אל אתרי המורשת ואל הגנים הלאומיים - ולראות
בעצמכם את כל המקומות המופלאים שהכרתם היום. ואולי אפילו תגלו בהם
סודות וגיבורים שעדיין לא נחשפו?

הציינים את שבוע המורשת בישראל במגוון אתרים חנוכה תשע"ה 2014

גן לאומי חוף פלמחים

בשביל החשמונאים

לכבוד חנוכה אתם מוזמנים לסיור מודרך של טבע, מורשת ונוף באחד החופים היפים בארץ. נהלך במסלול קל שאורכו כ-2 ק"מ, העובר על גבי סוללת הביצורים ההיסטורית המשקיפה אל החוף והים. המסלול המעגלי מתחיל ממגרש החניה, דרך "שביל האטד" לתל הארכיאולוגי "בנה-ים", שחוגג כ-3,500 שנים להיווסדו ולנמל הצמוד לו. משם נלך על "שביל הים" ונסיים עם תה חם.

היכן: גן לאומי חוף פלמחים 03-7265633

מתי: שבת 20.12 בשעות 11:00-15:00

ללא תשלום למעט דמי החניה לרכב.

גן לאומי הרודיון

חיים שכאלה למלך הורדוס + טקס הדלקת חנוכייה בהר

לכבוד חנוכה ואל מול הנוף הקסום של מדבר יהודה ניצב אחד הארמונות המרשימים של העת העתיקה - ארמונו של המלך הורדוס! מי היה הורדוס? גאון או משוגע? מלך היהודים או עבד הרומאים? סיפורו המרתק של "המלך הבנאי" ב"חיים שכאלה" למלך הורדוס - תאטרון "מקום" יפגיש אתכם עם המלך ודמויות מעברו במסע ססגוני ומצחיק אל העבר.

היכן: גן לאומי הרודיון

מתי: שני 22.12 // הצגה בשעות 11:00-13:00.

סיורים מודרכים בשעות 10:00, 12:00-14:00.

טקס הדלקת חנוכייה בהר ברוב עם והדר

יערך בשעה 17:00.

ללא תשלום נוסף לדמי הכניסה לאתר, חנים למנויים.

עוד באתר: פעילות "פקחים צעירים" - מסע משפחתי של שאלות ותשובות. לעומדים בכל המשימות ייערכו טקסי השבעה ויוענקו להם תגים. את החוברת ניתן לרכוש באתר בעלות של 10 ₪ או להורידה חנים באתר רשות הטבע והגנים www.parks.org.il

גן לאומי מצדה

אחרוני המצדה - מצדה באור אחר

הצגה מקורית ומפתיעה, אמת היסטורית עם וירטואוזיות קרקסית, בביצוע שחקני תאטרון "אספלט" מלווה בהדרכה ייחודית בתום ההצגה.

היכן: גן לאומי מצדה, אתר מורשת עולמית, טל. 08-6584207/8

מתי: בימים שבת - שלישי 20.12 - 23.12, בשעות 10:30, 13:30

ללא תשלום נוסף לדמי הכניסה לאתר. חנים למנויים.

(*)העלייה ברכבל כרוכה בתשלום. הנחה למנויים

עוד באתר: ביום שני 22.12 בשעה 16:30 תתקיים הדלקת נרות חגיגת בארמון המערבי על במת מצדה.

גן לאומי בית גוברין

חגיגת עיר בני החורין

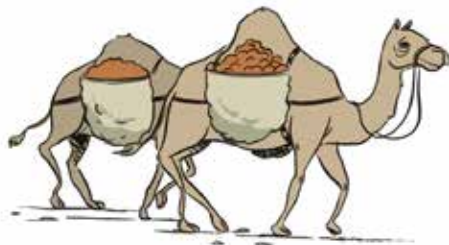
חדרים אפלים, קמרונות מסתוריים ואמפיתיאטרון מדהים, היחיד לביקור בישראל. מי גר כאן, איך התפרנסו, ומאיפה יצאו הנמרים לקרבות? הרבה שאלות לעיר של חידות ומבנים ייחודיים. שחקנים, נקודות הדרכה ונגינה יחזיר עטרה ליושנה. עיתון העיר, המספק הצצה לתושביה ומנהיגיה, יחולק לכל משפחה.

היכן: גן לאומי בית גוברין

מתי: שבת 20.12, שלישי 23.12 בשעות 11:00-15:00.

ללא תשלום נוסף לדמי הכניסה לאתר, חנים למנויים.

עוד באתר: פעילות "פקחים צעירים" - מסע משפחתי של שאלות ותשובות. לעומדים בכל המשימות ייערכו טקסי השבעה ויוענקו להם תגים. את החוברת ניתן לרכוש באתר בעלות של 10 ₪ או להורידה חנים באתר רשות הטבע והגנים www.parks.org.il

בית העצמאות

סיור לכל המשפחה במוזיאון הכרזת המדינה

ביקור בבית העצמאות הוא מסע אל ערש לידתה של מדינת ישראל. שיאו של הביקור הוא באולם הכרזת המדינה, המקום בו נחתמה מגילת העצמאות. נשמע את הסיפורים הגדולים והקטנים מאחורי הקלעים של הטקס שהתרחש כאן בה' באייר תש"ח. הביקור כולל סרט קצר המגולל את סיפור הבית, מראשית ימיו כביתו של ראש העיר הראשון של תל אביב, מאיר דיזנגוף ועד האירוע המכונן והמרגש.

היכן: בית העצמאות, שדרות רוטשילד 16, תל אביב

מתי: יום שישי, 19.12.14, בשעות 9:00-14:00,

ימים ראשון-שלישי, 21.12.14-23.12.14,

בשעות 9:00-17:00. מומלץ להזמין מקום מראש.

מחיר: 16 ₪ לילד, 24 ₪ למבוגר, 10 ₪ לגמלאי וחייל,

18 ₪ לסטודנט.

פרטים נוספים: reservations@ihi.org.il

אתר הפרדסנות ע"ש מינקוב ברחובות

חגיגת חלוצים וחלוצות

לכבוד חג החנוכה, נפגוש את החלוצים והחלוצות, נאזין לשיריה של רחל המשוררת - נצייר במעדר ונגנן במגרפה. נצא לסיור בפרדס - נכיר את מגוון פירות ההדר הגדלים בו, נפגוש את הפועלים בבית האריזה, נצפה במשאבת המים ונאזין לשאונה. עוד באתר: סחית מיץ, אפיית פיתות, נסיעה בטרזינות (קרונות של רכבת החוצה את הפרדס).

טקס חגיגי של הדלקת חנוכיה: יום ראשון, 21.12.14, בשעה 17:00

היכן: אתר הפרדסנות ע"ש מינקוב ברחובות

מתי: ימים ראשון-שלישי, 21.12.14-23.12.14, בשעות: 10:00-15:00

מחיר: 30 ש"ח לילד, 10 ש"ח למבוגר

הכניסה בתיאום מראש, בטלפון: 08-9469197

או בדוא"ל: pardes@shimur.org.il

צדיק בן-גוריון, קיבוץ שדה בוקר

יש חדש בצריך ישן! פעילויות מרתקות לכל

המשפחה לכבוד חג החנוכה

שלושה חדרי תצוגה חדישים הכוללים סרטונים, משחקי מחשב, מוצגים מיוחדים ועוד. בצריך תפגשו את בן-גוריון כפי שלא הכרתם. נעלי הבית, מתכון הקוץ' מוץ' התלוי על הקיר במטבח, המשקפיים. את כל אלו ועוד תגלו בפעילות החווייתית "מגלי העבר".

סרט אנימציה המגולל את סיפור "הרומן" בין בן-גוריון והנגב. חדרי תצוגה חדשים המציגים את חזון הנגב, חייו של בן-גוריון בנגב, מנהיגותו ועוד.

פינות יצירה לילדים - הכנת מודלים של מבנים לשימור ובניית חנוכיות ברוח חזונו של בן-גוריון.

היכן: צריך בן-גוריון בשדה בוקר

מתי: יום שישי, 19.12.14, בשעות 14:00-8:30

ימים ראשון-שלישי, 21.12.14-23.12.14, בשעות 16:00-8:30

מחיר: 12 ש"ח לילד, 18 ש"ח למבוגר

פרטים נוספים בטלפון: 08-6560469

או בדוא"ל: zrif.bg@gmail.com

בית בן-גוריון

בית בן-גוריון בתל אביב הינו ביתם של פולה ודוד בן-גוריון, ראש הממשלה ושר הביטחון של מדינת ישראל. במהלך חג החנוכה יהיה הבית פתוח למבקרים: במקום יפעלו פינות משחק ויצירה, יערכו סיורים ויוקרנו סרטים. כמו כן, יתקיימו סיורים מודרכים בשדרות בן-גוריון.

היכן: בית בן-גוריון, שדרות בן-גוריון 17, תל אביב.

מתי: בימים שישי-שלישי, 19.12.14-23.12.14: יום שישי (19.12) בין השעות 8:00-13:00; ימים ראשון ושלישי (21.12, 23.12) בין השעות 8:00-15:00; יום שני (22.12) בין השעות 8:00-17:00. סיור מודרך בשדרות בן-גוריון ייצא בכל יום בשעה 10:00 (למעט שבת, 20.12). יש להרשם מראש.

מחיר: הכניסה למקום והפעילות הם ללא תשלום.

לפרטים נוספים: טלפון- 03-5221010

דוא"ל info@bg-house.org

מוזיאון הרעות מייסודו של יהודה דקל וחבריו

סיורים למשפחות במוזיאון הרעות

הדרכות מיוחדות המותאמות למשפחות עם ילדים, משלבות תצפית לעמק החולה, סיפור הקרב ושחזור הקרב בשיתוף הילדים, והפעם לא נשכח את השרפרף... נסיים בסיור במוזיאון הכולל עמדות מחשבי לוח (טאבלטים) וצפייה בסרט. הפעילות מותנית במזג האוויר. במידה וירד גשם, יוצע סיור בתוך המוזיאון, המדמה הליך גיוס לפלמ"ח ותכנון מבנה מבוצר.

היכן: מוזיאון הרעות, מצודת כח

מתי: ימים שבת עד שלישי, 20.12.14-23.12.14, בשעות 10:30 ו-13:30

מחיר: 15 ש"ח למשתתף מעל גיל 6

ההשתתפות מותנית בהרשמה מראש בטלפון: 04-6432810 או

בדוא"ל: hareut@shimur.org.il

מערת הפלמ"ח

לכבוד חג החנוכה מערת הפלמ"ח פותחת שעריה

לקהל הרחב בשני אירועים המתאימים לכל

המשפחה:

ערב שירים סוחף בתוך המערה

נדליק נרות, נתכבד בסופגניות, נשמע על גבורת החשמונאים ואנשי הפלמ"ח, ונשיר את השירים האהובים על כולנו.

היכן: מערת הפלמ"ח, משמר העמק

מתי: יום רביעי, 17.12, בשעה 17:00

מחיר: 55 ש"ח למשתתף

"משולש הגבורה"

מסלול רגלי בטבע מדהים העובר בין אנדרטאות גבורה, גתות ליון, צמחיית חורף צבעונית ותצפיות נוף מרהיבות. נסיים בתוך מערת הפלמ"ח עם הדרכה מרתקת, שירים, שיעור קפ"פ לילדים וסרט מרגש. נדליק נרות ונתכבד בסופגניות. אורך המסלול 3.5 ק"מ.

מתי: יום חמישי, 18.12, בשעה 10:00

מחיר: 45 ש"ח למשתתף

הזמנות בטלפון: 052-4471109 04-9898946

בית חיים שטורמן

"מהמדורה עד המנורה"

אתם מוזמנים לבקר במוזיאון בית שטורמן בחג החנוכה, לערוך עמנו מסע מרתק שיעבור בתחנות הזמן "מהמדורה ועד למנורה". איך מציתים אש מאבן? נתנסה ונכיר "פכים קטנים" ואת כלי המאור שהתפתחו מאז נס כד השמן. נחקור מה קורה לחיות בחושך? באולם הטבע ספר למה נהרג הצבוע בתאונת דרכים. נתוודע לגיבורים שלנו - חיים שטורמן ואורד צ'רלס וינגייט, שידעו להלחם בחושך! נסיים ביצירת פכית שמן מחומר (ונתחמם סביב המדורה).

היכן: מוזיאון בית חיים שטורמן בעין-חרוד (כניסה מצומת "תנובה תל-יוסף")

מתי: ימים ראשון- שלישי, 21.12.14-23.12.14, בשעות 11:00 ו-13:30

מחיר: 35 ₪ לילד. 20 ₪ למבוגר

חצר כנרת

"לאכול כמו חלוצים" - חוויות וסיפורי אוכל

בחצר כנרת

ימי החלוצים היו ימים של עבודה קשה, הגות מעמיקה, שירה נוגה ואהבות רומנטיות, אך לעתים נוטים לשכוח את אחד ממרכיבי התקופה החשובים לא פחות: האוכל. מסתקרנים לדעת מה אכלו החלוצים? **"בא לקיבוץ, רוצה לאכול"** היא פעילות שתיערך בחצר כנרת בעקבות סיפורי אוכל נוספים. הפעילות כוללת סיור וביקור חווייתי בחצר הראשונים, והכי כיף: צילום בבגדי חלוצים (לא רק לילדים!). ולקינוח: נזיד עדשים, לחם חי וחמאה שיוגשו בחדר האוכל הראשון של התנועה הקיבוצית. משך הפעילות כשעה וחצי והיא מתאימה לכל המשפחה. **כדאי לדעת:** לרגל פסטיבל "טעם כנרת", מוצגת בחצר כנרת תערוכת "חדר אוכל כמשל", המספקת הצצה נוסטלגית אל ימי העבר המפוארים של חדרי האוכל הקיבוציים ברחבי הארץ.

היכן: חצר כנרת, מושבה כנרת

מתי: ימי שישי, 19.12.12; 26.12.12, בין השעות 10:00-13:00

מחיר: ילד 25 ₪, מבוגר 30 ₪.

לפרטים והזמנות: חצר כנרת, טלפון: 04-6709117 ימים ראשון-חמישי בין השעות: 9.00-16.00

בדדום: מעון נידים

סיורים וסדנאות במעון נירים

נכיר את הסמלים היהודיים ואת עיטורי בעלי החיים שהתגלו על רצפת בית הכנסת מעון. נחזור בזמן ונגלה את חיי הקהילה היהודית אשר התגוררה במקום בתקופה הביזנטית. במקום גישה לנכים, חניה ואזור לפיקניקים. מה בסדנה? סדנת פסיפסים, הכנת נרות חרס בדגמים חשמונאיים ועיטורים.

היכן: צומת מעון -בנגב המערבי (שילוט לבית הכנסת מעון, בקרבת קיבוץ נירים)

מתי: יום שישי, 19.12.2014, בין השעות 10:00-13:00

מחיר: ללא תשלום

לפרטים נוספים: אורית אפללו 052-4284406 במקרה של גשם, הפעילות תבוטל

פארק תמנע

סודות תמנע נחשפים!

חוויה ייחודית, בה נהפוך לארכיאולוגים אמיתיים ליום אחד, נחשוף אוצרות עתיקים, ואת סודות הפרעונים שהיו קבורים תחת החול מעל 3,000 שנים. בחפירות בהשתתפות משפחות בשנה שעברה התגלו חרוזים, פיסת בד שזורה בחרוזים, ועוד. בפעילות נצטרף לארכיאולוגים של רשות העתיקות, וביחד נחפור, ננפה, נתעד את הממצאים ונמייין את הסודות הנסתרים. לצד החפירה הארכיאולוגית, תפעיל רשות העתיקות סדנאות אשר יעסקו בכלי חרס קדומים, הגנת נרות חרס ודגם פסיפס מנורה. בסוף הפעילות תחולק לכל משתתף מזכרת מהחוויה. מה בסדנה? חפירה ארכאולוגית, הכנת נרות חרס בדגמים חשמונאיים ועיטורים, סדנת פסיפסים.

היכן: פארק תמנע

מתי: ימים ראשון-שני, 21-22.12.2014, בין השעות 10:00-16:00

מחיר: הפעילות כלולה במחיר הכניסה לפארק

לפרטים נוספים: אורית אפללו, 052-4284406

פסיפס הציפורים, קיסריה

סיורים וסדנאות

בפסיפס היפהפה 120 מדליונים שבהם ניתן לראות מיני ציפורים, אשר העניקו לפסיפס את כינויו, לצד חיות בר אחרות. מה בסדנה? תחנת ליצירת מטבעות בדוגמאות עתיקות, הכנת נרות חרס בדגמים חשמונאיים ועיטורים.

היכן: רח' רוטשילד, קיסריה

מתי: יום ראשון, 21/12/2014, בין השעות 10:00 - 13:00

מחיר: ללא תשלום

לפרטים נוספים: עינת קאשי, 052-4284359 במקרה של גשם הפעילות תבוטל

אום אל עומדאן, מודיעין

רשות העתיקות תקיים פעילות לילדים בשיתוף עם עיריית מודיעין

מה בסדנה? הכנת נרות חרס בדגמים חשמונאים ועיטורים, מעות חנוכה- הכנת מטבעות ושקית למטבעות. כמו כן, במקום תועבר שעת סיפור, ובשעה 13:30 תתקיים קבלת שבת והדלקת נרות.

היכן: אום אל עומדאן, חנייה ברח' ראובן מודיעין

מתי: יום שישי, 19.12.2014 בין השעות 11:00-13:00

מחיר: ללא תשלום

לפרטים נוספים: מירב שי, 052-4284408
במקרה של גשם, הפעילות תדחה בשבוע

נתניה

רשות העתיקות תקיים פעילות לילדים בשיתוף עם עיריית נתניה

מה בסדנה? הכנת נרות חרס בדגמים חשמונאים ועיטורים, פסיפס מנורה, ועוד סדנאות הקשורות בסמלי החג.

היכן: בית יוחנן, רח' רזיאל 4, נתניה

מתי: ימים שני ושלישי, 22-23.12.2014 בין השעות 16:00-18:30

מחיר: ללא תשלום

יודפת

יודפת- רוחות מן העבר ודילמות בשימור האתר
רשות העתיקות תקיים סיורים מודרכים למשפחות

היכן: יודפת (בחנייה של האתר)

מתי: יום שני, 22.12.2014, בין השעות 10:00-12:00

מחיר: ללא תשלום

לפרטים נוספים ולהרשמה: מירב שי 052-4284408
במקרה של גשם הפעילות תבוטל

אתר לאומי מחנה המעפילים עתלית אור למעפילים

בואו לאתר הלאומי מחנה המעפילים עתלית, לשמוע את סיפורם המרגש של המעפילים והפעילים בדרכם לארץ ישראל. אנו נהפוך לכיתת פלמ"ח שמתכנת מבצע לשחרור מעפילים שכלואים במחנה, נתמודד עם דילמות שונות, נכיר את השטח הסמוך למחנה ונציג את אפשרויות השחרור. במהלך הפעילות נבקר בצריפים המשוחזרים והמשוקמים כדי ללמוד על חיי היומיום של המעפילים ונעלה על אוניה שמדמה את ההפלגה לארץ.

היכן: מחנה המעפילים עתלית, בסמוך לכביש החוף מצפון ליישוב עתלית

מתי: בימים ראשון - שלישי 21.12 - 23.12, בשעה 11:00
משך הפעילות הוא 2.5-3 שעות.

מחיר: 45 ₪ לילד; 5 ₪ למבוגר.

חודבת בורגין, שפלת יהודה

רשות העתיקות תקיים חפירה ארכיאולוגית חווייתית למשפחות, זחילה במערות מסתור מימי מרד בר כוכבא וסיור קצר באתר

קהל יעד: ילדים מגיל 5 ומעלה, בליווי מבוגר; ציוד נדרש: מים, נעליים סגורות, פנסים, כובע.

היכן: חורבת בורגין, פארק עדולם צרפת (על כביש 38 סמוך לצומת האלה)

מתי: יום שני, 22/12/2014,

בין השעות: 12:30-9:30 13:30-15:30

מחיר: ללא תשלום

ההשתתפות מותנית בהרשמה מראש!

לפרטים נוספים: טלפון- 02-99211362,
דוא"ל Adulam@israntique.org.il

אתר לאומי מצפה גבולות "החקלאי הצעיר"

הפנינג לכל המשפחה ב"מצפה גבולות" אשר שימש כתחנת ניסיון חקלאית ראשונה בנגב לפני קום המדינה.

- "מתבצבים בכיף" - בניית חנוכיות מבוץ כפי שבנו החקלאים החלוצים.

- סיור חקלאי לשדות תפוחי אדמה - כולל קטיפת תפוחים להכנת לביבות תפוז"א לחנוכה בבית. (כל שעה עגולה).

- טחינת חיטה וסדנא להכנת לחמניות במאפיה המקורית מפעם, סדנאות יצירה ושיתולת צמחי תבלין.

- פעילות הומוריסטית וחינוכית של שחקנים המפעילה ומשלבת את הקהל בסודות החקלאות בנגב.

- ועוד פעילויות מהנות

היכן: מצפה גבולות, קיבוץ גבולות

מתי: 20.12 בין השעות 15:00-9:00

מחיר: ללא תשלום

לפרטים נוספים: 054-7919000